

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius, el. pristatymo dėžutės adresas 188604955
mob. tel. +370 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

Į 2025-10-27 Nr. STAP-815 (11.2 Mr-53)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi derinimui pateiktus [Lietuvos Respublikos darbo kodekso 33, 36, 49, 52, 58, 59, 60, 64, 112, 113, 118, 127, 133, 146, 147, 156, 166, 175, 181, 192, 193, 194, 197, 198, 210, 211, 217, 236, 237, 244, 245, 247, 250, 251, 252 ir 253 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą](#) (toliau – Projektas), [Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektą](#) (toliau – Įstatymo projektas) ir [Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą](#) (toliau – Įstatymo projektas 2), teikia teisinę išvadą.

1. Siekiant teisinio pagrįstumo, prašytina pildyti Projekto aiškinamąjį raštą, nurodant priežastis, aplinkybes, motyvus, kurie lėmė siūlymą Projekto 1 straipsniu atsisakyti būtent nuostatos „darbo sutarties sudarymu ir pasibaigimu“. Šį siūlymą sistemiškai vertinant, pavyzdžiui, kartu su Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) II dalies III skyriaus, IV skyriaus kai kuriais straipsniais, prašytina pateikti paaiškinimus apie jo taikymą praktikoje. Pavyzdžiui, kaip šiuo atveju būtų traktuojamos Darbo kodekso 42 straipsnio 2 dalis, 49 straipsnio 1 ir 2 dalys. *Mutatis mutandis* tai taikytina ir Projekto 23 straipsniui.

2. Jei Projekto 2 straipsnio paskutinis sakinyss taikytinas tik tų darbuotojų, kurių išbandymo terminas negali būti ilgesnis negu trys mėnesiai, atžvilgiu, atitinkamai jame tai reikėtų nustatyti, kartu pagrindžiant, kodėl jis netaikytinas siūlomam naujam šešių mėnesių terminui; kita vertus, jei jis taikytinas ir tų darbuotojų, kurių išbandymo terminas negali viršyti šešių mėnesių, jo formuluotė „(atitinkamai trumpesnis negu trys mėnesiai)“ turi būti adaptuojama pagal naują šešių mėnesių terminą.

3. Projekto 3 straipsniu ir kitais straipsniais daromi pakeitimai eliminuotų iš DK atitinkamo reguliavimo viešąsias įstaigas, kuriose be valstybės dalyvautų dar bent vienas asmuo, net ir tais atvejais, kai šios įstaigos būtų finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Siūlytina įvertinti ir pagrįsti reguliavimo keitimą šia apimtimi ir kodėl tikslinga atsisakyti atitinkamo reguliavimo būtent šių įstaigų atžvilgiu. Pastebėtina, kad dalis DK nuostatų, pavyzdžiui, Projekto 24 straipsnio, visgi ir toliau būtų orientuotos į viešąsias įstaigas, kuriose valstybė tik vienas iš dalyvių (bet turi daugumą balsų).

4. Iš siūlomos Projekto 4 straipsnio formuluotės „nebent kolektyvinėje sutartyje nustatyta kitaip“ neina padaryti vienareikšmiškos išvados, ar pastaroji sąlyga būtų taikoma tiek nustatytam maksimaliam „trisdešimt kalendorinių dienų“ terminui, tiek mokėjimui „vidutinio jo darbo užmokesčio“, ar tik vienam iš aptartų aspektų (be kita ko, svarstyтина, ar teikiama nuostata suteiktą galimybę kolektyvinėje sutartyje susitarti tiek dėl ilgesnio termino, tiek dėl darbo užmokesčio nemokėjimo). Prašytina šiais aspektais įvertinti teikiamą siūlymą, papildyti jo

pagrindimą aiškinamajame rašte ir tikslinti teikiamą formuluotę, priklausomai nuo siekio. *Mutatis mutandis* tai taikytina ir Projekto 5 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kolektyvinėse sutartyse gali būti susitarta kitaip“ (šiuo atveju išskirtinos tiek asmenų kategorijos, tiek sąlygos, kurioms esant netenkinamas darbuotojo prašymas dirbti nuotoliniu būdu).

5. Jeigu Projekto 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta kompensacija patenka į Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio reguliavimo sritį, keičiamoje nuostatoje siūlytina palikti galiojančią reguliavimą („nustato“ nekeisti į „gali nustatyti“).

6. Projekto 7 straipsniu teikiamas siūlymas turėtų būti įvertintas šiais aspektais. Pirma, siūlomose formuluotėse vartojama nuostata „svarbios priežastys“ yra vertinamojo pobūdžio, neapibrėžta, o jos taikymui nesiūloma nustatyti kriterijų, sąlygų, aplinkybių ir pan. Antra, jei vertinamu straipsniu siekiama suteikti teisę darbdaviui nutraukti darbo sutartį dėl bet kokios priežasties (kartu laikantis DK 59 straipsnio 2 dalies), svarstytinas nuostatos „svarbios priežastys“ tikslingumas. Pagaliau, įvertinus aiškinamojo rašto informaciją, susijusią su šiuo keitimu („Šiuo metu darbuotojai atleidžiami pagal Darbo kodekso 57 str. nuostatas esant svarbioms priežastims (darbdavio iniciatyva), nurodytoms tame straipsnyje, ir negalima taikyti tokiais atvejais 59 str. nuostatų (atleidimo darbdavio valia), kuris numato 6 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išėtinę išmoką“), manytina, tai turėtų būti aiškiai reguliuojama pačiame DK, nustatant DK 57 ir 59 straipsnių santykį.

7. Projekto 8 straipsnio 2 dalimi teikiama formuluotė „kai užsienietis dėl savo kaltės netenka teisės dirbti Lietuvoje pagal darbo sutartį“ turėtų būti suderinta su Lietuvos Respublikos įstatyme dėl užsieniečių teisinės padėties įtvirtintomis sąvokomis, formuluotėmis, atitiktį jame reguliuojamų santykių turinį.

8. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Projekto 16 straipsniu teikiamą siūlymą įstatyme neliktų nustatyto jokio termino atsiskaityti su darbuotoju, kai šalys atleidimo metu susitarę, kad darbo užmokesčio ar su juo susijusių išmokų dalis, viršijanti darbuotojo vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydį, būtų išmokama kitu šalių sutartu laiku. Siekiant darbuotojo interesų apsaugos bei išvengti galimų piktnaudžiavimo atvejų, siūlytina įvertinti galimybę nustatyti maksimalų terminą, dėl kurio šalių susitarimas galėtų būti laikomas teisėtu.

9. Vadovaujantis DK 1 straipsnio 1 dalimi, DK reglamentuoja individualiuosius darbo santykius, kurie atsiranda sudarius darbo sutartį šio kodekso nustatyta tvarka. Tuo tarpu santykiai, kuriuos siūloma reguliuoti Projekto 19 straipsnio pakeitimais („fizinį, psichologinį ir kitos formos spaudimą“) yra susiję su kitų teisės aktų reguliavimo sritimi (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos baudžiamuoju kodeksu, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu). Atsižvelgiant į tai siūlytina atsakyti teikiamų siūlymų. Argumentuotai nusprendus priešingai, turėtų būti apibrėžiama, ką šiuo atveju reikėtų laikyti „spaudimu“, koks šio proceso santykis su smurtu ir pan.

10. Projekto 20 straipsniu teikiamas siūlymas, kuriuo siūloma nustatyti, kad visa darbo tarybos veikla ir darbo tarybos narių kompetencijos kėlimas finansuojamas darbdavio lėšomis, turėtų būti argumentuotas, nurodant priežastis, aplinkybes, lėmusias jo siūlymą (atitinkamai siūlytina pildyti aiškinamąjį raštą, be kita ko, nurodant ir galimas neigiamas pasekmes darbdaviams). Analogiškas siūlymas teiktinas ir Projekto 27 straipsnyje dėstomoje DK 210 straipsnio 2 dalyje formuluojamai nuostatai „turi teisę darbdavio lėšomis kelti kvalifikaciją reikalingą atlikti pareigas juridinio asmens kolegialaus valdymo ar priežiūros organe“ (pastaruoju atveju papildomai siūlytina nurodyti, ar buvo svarstytos kitos alternatyvos, kodėl pasirinkta būtent ši).

11. Projekto 25 straipsnio 1 dalies pirmuoju sakiniu teikiamas siūlymas aiškinamajame rašte turėtų būti aptartas ir įvertintas ne tik darbdavių, bet ir darbuotojų atžvilgiu (priežastys, galimos neigiamos pasekmės ir pan.).

12. Projekto 25 straipsnio 2 dalimi bei 26 straipsnio 2 dalimi teikiamiems siūlymams įgyvendinti siūloma nustatyti sąlygą – Lietuvos Respublikos finansų ministerijos išvados gavimą.

Tačiau nei iš lydimuosiuose dokumentuose pateikiamos informacijos, nei iš Projekto nuostatų nėra aišku, kokia būtų šios išvados teisinė galia ir kokias pasekmes ji sukeltų, pavyzdžiui, tais atvejais, kai būtų neigiama. Prašytina plačiau atskleisti šios išvados prigimtį ir siekiamą tikslą Projekto aiškinamajame rašte, o jeigu jos neigiamas pobūdis užkirstų kelią taikyti vertinamose dalyse teikiamus siūlymus, atitinkamai reikėtų pildyti Projektą.

13. Taikant lingvistinį teisės aiškinimą, preziumuotina, kad DK 211 straipsnio 1 dalies nuostata „*Teisę skirti dalį įmonės, įstaigos ar organizacijos kolegialaus valdymo ar priežiūros organo narių, kaip nurodyta šio kodekso 210 straipsnyje, turi darbdavio lygmeniu veikiančys darbuotojų atstovavimą įgyvendinantys asmenys*“ nustatoma ne iš kokių asmenų gali būti skiriami įmonės, įstaigos ar organizacijos kolegialaus valdymo ar priežiūros organo nariai, bet nustatomi subjektai, kurie turi tokią teisę. Atsižvelgiant į tai, Projekto 28 straipsnio 1 dalies pakeitimu būtų nustatoma, kad valdymo ar priežiūros organo nariais *negalėtų būti* skiriami darbdavio lygmeniu veikiančios profesinės sąjungos atstovai. Jei vis tik to nesiekama, siūlytina atitinkamai tikslinti aptartą pakeitimą.

14. Projekto 31 straipsniu siūloma nustatyti, kad „Tarpininkų darbas apmokamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka“. Remiantis DK 237 straipsnio 1-4 dalyse nustatytu teisiniu reguliavimu, manytina, teikiamas siūlymas formaliai neatitinka Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 1 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurią šis įstatymas nustato, be kita ko, „komisijų (grupių, tarybų, Teisėjų garbės teismo, darbo arbitražo, Lietuvos mokslo tarybos valdybos ir ekspertų komitetų) <...> pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų ir narių <...> atlygį už darbą“, t. y. tarpininkas nėra laikytinas nei komisija, nei jos pirmininku, jo pavaduotoju ar nariu. Atitinkamai, teikiamu siūlymu nenustatoma, kaip kokiam subjektui tarpininkui būtų apmokama už darbą. Siūlytina papildomai įvertinti teikiamą siūlymą ir jį suderinti su aptartu teisiniu reguliavimu.

15. Projektu keičiamo DK 247 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad, šalims nesusitarus, minimalias teiktinas paslaugas streiko metu nustato teismas. Šiuo metu DK 247 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šias minimalias teiktinas paslaugas nustato darbo ginčą dėl teisės nagrinėjantis organas. Aiškinamajame rašte teigiama, kad, jei šalims nepavyksta susitarti, minimalias paslaugas nustato darbo ginčą dėl teisės nagrinėjantis organas (darbo arbitražas). Taip pat aiškinamajame rašte nurodoma, kad siūloma, kad nesusitarus dėl minimalių paslaugų teikimo streiko metu, jas nustatytų teismas, o ne darbo arbitražas; tikimasi, kad pakeitimai užtikrins didesnę teisinę aiškumą ir skaidrumą, nes teismo sprendimai grindžiami išsamia teisine argumentacija; atsirastų galimybė sprendimą apskųsti įprasta tvarka, o tai sustiprins šalių teisę į efektyvią teisinę gynybą. Pirma, pastebėtina, kad darbo ginčus dėl teisės nagrinėjantys organai nurodyti DK 216 straipsnyje, vadovaujantis šiuo straipsniu, darbo ginčus dėl teisės nagrinėja darbo ginčų komisija, teismas, taip pat tam tikrais atvejais darbo ginčai dėl teisės gali būti nagrinėjami komerciniame arbitraže. Taigi, lingvistiškai, sistemiškai aiškinant DK 216 straipsnį ir DK 247 straipsnio 2 dalį, darbo arbitražas ir šiuo metu negali nustatyti minimalių teiktinų paslaugų. Antra, DK 242 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad darbo arbitražo sprendimas turi būti motyvuotas ir argumentuotas. Taigi, lieka neaišku, koks organas (subjektas) nustato minimalias teiktinas paslaugas streiko metu pagal galiojantį reguliavimą ir kodėl galiojantis DK 247 straipsnio 2 dalies reguliavimas neužtikrina šio klausimo sprendimo efektyvumo. Prašome dėl nurodytų aspektų patikslinti aiškinamajame rašte pateikiamą argumentaciją.

16. Bet koks naujas siūlomas teisinis reguliavimas neturėtų būti savitikslis. Atsižvelgiant į tai, Projekto 35 straipsnio 1 dalimi keičiama DK 250 straipsnio 2 dalis turėtų būti papildomai motyvuota aiškinamajame rašte. Pavyzdžiui, nurodant konkrečių sprendžiamų problemų mastą, pagrindžiant pasirinktą būtent trijų mėnesių terminą. Be to, reikėtų atskleisti profesinės sąjungos informavimo paskirtį – ar tai būtų formalumas, ar tai sukeltų realias pasekmes (sutikimas ar nesutikimas ir pan.).

17. Keičiamo DK 251 straipsnio 2 dalyje siekiama įtvirtinti terminą, per kurį apeliacinės instancijos teismas turi išnagrinėti skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo, ir nustatyti, kad apeliacinės instancijos teismas bylą dėl streiko teisėtumo turi išnagrinėti ne vėliau kaip per keturiolika kalendorinių dienų nuo apeliacinio skundo gavimo teisme dienos. Šie pakeitimai aiškinamajame rašte argumentuojami tik tuo, kad taip bus užtikrintas operatyvus ginčo sprendimas, kad streiko teisė nebūtų vilkinama. Pirma, aiškinamajame rašte nėra pateikta jokių statistinių duomenų, per kokį laikotarpį šiuo metu išnagrinėjami atitinkami apeliaciniai skundai, neatskleistas galimas poveikis teismų veiklai, ar teismai turėtų praktines galimybes laikytis tokių bylų nagrinėjimo terminų. Antra, galiojantis teisinis reguliavimas ir šiuo metu užtikrina, kad streiko teisė nebūtų vilkinama. DK 251 straipsnio 4 dalis nustato, kad, įsiteisėjus teismo sprendimui dėl streiko pripažinimo neteisėtu, streikas negali būti pradėtas, o jau vykstantis streikas turi būti nedelsiant nutrauktas, jeigu toks sprendimas nukreipiamas vykdyti skubiai. Nurodyta DK 251 straipsnio 4 dalies norma reglamentuoja atvejus, kai streikas teismo sprendimu pripažįstamas neteisėtu, nei pagal šią, nei pagal kitas DK normas teisė pradėti ar vykdyti streiką nesiejama su teismo sprendimo dėl streiko teisėtumo, kuriuo streikas pripažintas teisėtu, įsiteisėjimu. Taigi, net ir vykstant ginčo nagrinėjimui teisme, streikas gali būti pradėtas ir vykdomas, o teismas turi teisę taikyti tik DK 252 straipsnyje nustatytas laikinas apsaugos priemonės (DK 251 straipsnio 1 dalis). Taigi, aiškinamajame rašte turėtų būti pateiktas išsamus siūlomų teisinio reguliavimo pakeitimų pagrindimas ir aiškiai atskleistas tokių pakeitimų poveikis.

Dėl jau nurodytų priežasčių laikytinas nesukeliančiu jokių teisinių pasekmių keičiamo DK 251 straipsnio 2 dalies paskutinis sakiny, kuriuo siūloma numatyti, kad, jei teismas per šioje dalyje nustatytą terminą nepriima sprendimo dėl streiko teisėtumo, profesinė sąjunga įgyja teisę streikuoti. Be to, teisę streikuoti lemia DK 243-245 straipsniuose nurodytos aplinkybės, o ne tai, kad ginčas dėl streiko teisėtumo nagrinėjamas teisme. Atsižvelgiant į tai, aptariama nauja DK 251 straipsnio 2 dalies nuostata arba turėtų būti tinkamai argumentuota, arba jos turi būti atsisakyta kaip perteklinės ir nesukeliančios teisinių pasekmių.

Jei siūlomų DK 251 straipsnio 2 dalies pakeitimų tikslingumas būtų tinkamai pagrįstas ir šių pakeitimų nebūtų atsisakoma, tuomet papildomai įvertintini ir šie aspektai. Siekiant teismams sudaryti realią galimybę priimti sprendimus ar atlikti procesinius veiksmus per įstatymuose nustatytus trumpus terminus, šie terminai paprastai nustatomi darbo dienomis (pvz., Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 69, 72 straipsniai ir kt.), galiojančio DK 251 straipsnio 2 dalyje nustatytas terminas taip pat skaičiuojamas darbo dienomis. Taigi, ir siekiamas nustatyti terminas apeliaciniam skundui išnagrinėti taip pat turėtų būti skaičiuojamas darbo dienomis. Atsižvelgiant į CPK 301 straipsnyje vartojamas formuluotes, keičiamo DK 251 straipsnio 2 dalies trečiame sakinyje po žodžio „bylą“ įrašytina „pagal apeliacinį skundą dėl neįsiteisėjusio pirmosios instancijos teismo sprendimo“. Pagal keičiamo DK 251 straipsnio 2 dalies paskutinį sakinį nėra aišku, kuris teismas – pirmosios ar apeliacinės instancijos minimas šioje nuostatoje.

18. Projekto 38 straipsnio nuostata „atstovaujamam ir (arba) valdymo organui“ nėra DK reguliavimo dalykas. Šie santykiai reguliuojami Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatyme (žr. 8 straipsnį). Atsižvelgiant į tai, atsisakytina minėtos nuostatos (atitinkamai performuluojant likusią formulotę).

19. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (toliau – TPI) 20 straipsnio 4 dalies nuostatas, pagal kurias teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos, Projektas pildytinas įsigaliojimo data. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad ir Projekto 31 straipsnio nuostatų įgyvendinimui gali prireikti laiko pasiruošti.

20. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktų galiojimas yra nukreiptas į ateitį (*lex retro non agit* principas), papildomai to nurodyti kaip specialios taisyklės nėra tikslinga. Tačiau siekiant nustatyti iki įstatymo įsigaliojimo galiojusių nuostatų taikymą jau prasidėjusiems santykiams ir po

įstatymo pakeitimų įsigaliojimo, tas aiškiai ir turi būti nustatyta. Remiantis tuo, peržiūrėtinas Projekto 39 straipsnis ir atsisakytina perteklinių nuostatų, pavyzdžiui, „nuostatos taikomos naujai sudaromoms darbo sutartims“, „taikomos naujai padarytiems darbo pareigų pažeidimams“, „taikomos naujai pradėtoms darbo sutarties nutraukimo procedūroms“, „naujai skiriamiems kolegialaus valdymo ar priežiūros organo nariams“; atitinkamai vertinamas straipsnis ir jo dalys pildytini taisyklėmis, taikytinomis pereinamuoju laikotarpiu.

21. Projekto 39 straipsnio 5 dalyje reikėtų numatyti ir taisyklę, taikytiną tęstinio pobūdžio pažeidimams, tęsiamiems po pakeitimų įsigaliojimo.

22. Reikėtų patikslinti, kas konkrečiai turima omenyje Projekto 39 straipsnio 4 dalyje, vartojant formuluotę „susitarimai“, nes Projekto 5 straipsnio 1 dalies keitimas susijęs ne su susitarimais, o su prašymu; atitinkamai – 2 dalies keitimas kalba apie kompensaciją. *Mutatis mutandis* tai taikytina ir Projekto 39 straipsnio 15 daliai (ypač atkreipiant dėmesį, kad sudaromi ne susitarimai, bet teikiami prašymai).

23. Projekto 39 straipsnio 7 dalies formuluotė reikštų, kad Projekto 8 straipsniu nustatomi pakeitimai būtų taikomi ir tų darbo sutarčių, kurios buvo sudarytos iki Projekto įsigaliojimo, atžvilgiu. Siūlytina tai papildomai įvertinti asmenų teisėtų lūkesčių apsaugos kontekste, pagrįsti teikiamą siūlymą ir (arba) tikslinti formuluotę.

24. Projekto 39 straipsnio 9 dalyje turi būti nustatyta, kurių Projekto nuostatų atžvilgiu būtų taikoma vertinama dalis.

25. Projekto 39 straipsnis pildytinas Projekto 12, 14, 16-17, 29 straipsniuose išdėstytų nuostatų taikymo taisyklėmis pereinamuoju laikotarpiu.

26. Projekto 39 straipsnio 14 dalyje siūloma įstatymo taikymo nuostata tikslintina, kadangi neaišku, kurie streikai būtų laikomi „naujai skelbiamais“.

27. Įstatymo projektu teikiami siūlymai, susiję su konkrečių reikalavimų reguliavimu darbuotojų atstovams, nėra pagrįsti, paaiškinti (pavyzdžiui, kokiais kriterijais remiantis išrenkami konkretūs Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnyje nustatyti reikalavimai).

28. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu apskritai neegzistuoja tie santykiai, kuriuos siūloma reguliuoti Įstatymo projekto 1 straipsniu, todėl ir pereinamojo laikotarpio nuostatos, dėstomos 2 straipsnyje, turėtų būti formuluojamos taip, kad būtų aišku, jog omenyje turima išimtis valdymo/priežiūros organo sudėčiai, o ne kandidatams.

29. Redakcinės ir teisės technikos pastabos perduotos rengėjams darbo tvarka.

Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų projektų atitikties Europos Sąjungos teisei

1. Atkreipiamė dėmesį, jog Įstatymo projekto 2 1 straipsniu keičiamas 5 straipsnis perkelia 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES (toliau – Direktyva (ES) 2019/1158) 4, 5, 8 ir 11 straipsnių nuostatas, susijusias su vaiko priežiūros atostogomis, jų trukme ir nediskriminavimu tėvų ir sutuoktinio statuso atžvilgiu, todėl siūlytina parengti Direktyvos (ES) 2019/1158 ir Įstatymo projekto 2 atitikties lentelę, nes priėmus aukščiau nurodytus pakeitimus pasikeis įgyvendinamo Europos Sąjungos teisės akto ir nacionalinio teisės akto atitikties informacija.

2. Projektu keičiamo DK 36 straipsnio 2 dalimi siūloma nustatyti ilgesnį išbandymo laikotarpį aukštesnes pajamas gaunantiems darbuotojams. Nors šis ilgesnis išbandymo laikotarpis atitinka nustatytąjį 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje (toliau – Direktyva (ES) 2019/1152) 8 straipsnio 1 dalyje maksimalų išbandymo laikotarpį, tačiau atkreiptinas dėmesys, jog remiantis Direktyvos (ES) 2019/1152 nuostatomis ilgesnis išbandymo laikotarpis turi būti grindžiamas „ypatingomis aplinkybėmis“, susijusiomis su darbo pobūdžiu, o ne su atlyginimo

lygiu. Bandomasis laikotarpis gali būti ilgesnis, kai tai galima pagrįsti darbo pobūdžiu, pavyzdžiui, kai einamos vadovaujamos arba vykdomosios pareigos arba pareigos valstybės tarnyboje arba paties darbuotojo interesais, pavyzdžiui, kai taikomos specialios nuolatinio užimtumo, visų pirma jaunų darbuotojų, skatinimo priemonės. Šiuo atveju, atsižvelgiant į siūlomą reguliavimą, manytina, jog turėtų būti nustatytas kriterijus susijęs su pareigų sudėtingumu ar atsakomybėmis, bet ne su darbo užmokesčio dydžiu, kadangi tai gali kelti abejonių dėl suderinamumo su valstybei narei įgyvendinant ES teisę privalomos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 straipsnyje įtvirtintu lygybės prieš įstatymą principu. Šis principas reiškia, kad vienodoje padėtyje esantiems darbuotojams turi būti taikomos vienodos teisinės sąlygos, o bet koks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas tik tuo atveju, kai jis grindžiamas objektyviais ir proporcingais kriterijais.

3. Projektu keičiamo DK 127 straipsnio 5 dalimi siūloma nustatyti sutrumpintą senaties terminą pasinaudoti sukauptomis kasmetinėmis atostogomis, tai apibrėžiant kolektyvinėse sutartyse. Atsižvelgiant į Projektu siūlomą keičiamos nuostatos dėstymą nėra visiškai aišku, ar kolektyvinėse sutartyse nustatytą sutrumpintą senaties terminą būtų išlaikoma sąlyga, kad senaties terminas negali būti taikomas, kai darbuotojas faktiškai negalėjo pasinaudoti atostogomis. Atkreiptinas dėmesys, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) savo praktikoje yra nurodęs, jog senaties termino trumpinimas yra galimas, tik jei darbdavys atitinkamai informuoja darbuotoją apie atostogų teises darbuotojui ir galimybę jomis pasinaudoti¹. Siekiant užtikrinti suderinamumą su ES teise ir ESTT praktika siūlytina atitinkamai patikslinti šią nuostatą.

4. Projektu keičiamo DK 193 straipsnio redakcija siūloma nustatyti galimybę kolektyvinėse sutartyse nukrypti nuo darbo teisės normų, susijusių su maksimaliuoju darbo ir minimaliuoju poilsio laiku ir darbo sutarties sudarymu ar pasibaigimu. Atkreiptinas dėmesys, jog būtina užtikrinti tokio siūlomo reguliavimo atitiktį 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (toliau – Direktyva 2003/88/EB) nuostatomis. Pažymėtina, jog Direktyvos 2003/88/EB 18 straipsniu nustatomos kolektyvinėmis sutartimis leidžiamos nukrypti nuostatos, tarp kurių nėra Direktyvos 2003/88/EB 6 straipsnio, nustatančio maksimalų savaitės darbo laiką. Šiame straipsnyje taip pat nurodyta, kad leidžiančias nukrypti nuostatas leidžiama taikyti tik su sąlyga, kad atitinkamiems darbuotojams suteikiamas lygiavertis kompensuojamojo poilsio laikas arba išskirtiniais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių suteikti tokio laiko neįmanoma, atitinkamiems darbuotojams suteikiama atitinkama apsauga. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad dėl taisyklių susijusių su maksimaliuoju darbo ir minimaliuoju poilsio laiku, darbo sutarties sudarymu ar pasibaigimu bus galima tartis nepažeidžiant Europos Sąjungos direktyvų. Tačiau iš Projekto nuostatų nėra aišku kaip toks suderinamumas bus užtikrintas. Atsižvelgiant į tai prašome tai pagrindžiančią informaciją pateikti aiškinamajame rašte ar atitinkamai patikslinti Projektą.

5. Projektu keičiamomis DK 197 ir 198 straipsnių nuostatomis reglamentuojamas kolektyvinių derybų procesas, profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų atstovavimas, taip pat, Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcijos inicijuojant kolektyvinių sutarčių sudarymą šakose ar teritorijose, kur jų iki šiol nėra. Atkreiptinas dėmesys, jog šiomis nuostatomis yra perkeliamas 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje (toliau – Direktyva (ES) 2022/2041) 4 straipsnis, kuriuo reglamentuojamas kolektyvinių derybų dėl darbo užmokesčio nustatymo skatinimas, siekiant, jog valstybėse narėse kolektyvinių derybų apimtis siektų bent 80 procentų. Todėl siūlytina parengti Direktyvos (ES) 2022/2041 ir Projekto atitikties lentelę, nes priėmus aukščiau nurodytus pakeitimus pasikeis įgyvendinamo ES teisės akto ir nacionalinio teisės akto atitikties informacija.

6. Atsižvelgiant į tai, kad aiškinamajame rašte nurodoma, jog Projektu yra perkeliama Direktyvos (ES) 2019/1152 8 straipsnio nuostatos, papildomai atkreipiame dėmesį, kad pagal Lietuvos narystės ES informacinėje sistemoje (LINESIS), pateiktą informaciją kaip Direktyvą (ES) 2019/1152 perkeliančios taip pat nurodytos šios Projektu keičiamos nuostatos:

1. DK 59 straipsniu perkeliama 17 straipsnio nuostatos, nustatančios apsaugą nuo priešiško požiūrio ar neigiamų pasekmių.

2. DK 64 straipsniu perkeliama 18 straipsnio nuostatos, susijusios su apsauga nuo atleidimo iš darbo ir įrodinėjimo pareigos paskirstymu.

3. DK 113 straipsniu perkeliama 2 straipsnio nuostatos.

4. DK 193 straipsniu perkeliama 14 straipsnio nuostatos, susijusios su kolektyvinėmis sutartimis.

Atitinkamai, atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją, siūlytina papildyti kartu su Projektu pateiktą atitikties lentelę nurodytomis nuostatomis, kadangi jos taip pat perkelia Direktyvos (ES) 2019/1152 nuostatas į nacionalinę teisę ir taip atnaujinti įgyvendinamo ES teisės akto ir nacionalinio teisės akto atitikties informaciją LINESIS.

7. Taip pat, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimu Nr. 21 patvirtintų Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių 78, 84 ir 90 punktais, prašome Projektą įtraukti į Direktyvos (ES) 2019/1152 ir Direktyvos (ES) 2022/2041, o Įstatymo projektą 2 į Direktyvos (ES) 2019/1158 įgyvendinimo planus LINESIS bei kartu pateikti pagal nurodytas pastabas parengtas ir (ar) atnaujintas atitikties lenteles įvertinimui. Pažymėtina, jog pastabos atitikties lentelėms bus pateiktos LINESIS.

Teisingumo ministrė

Rita Tamašunienė

Vaida Štrafėlė, mob. tel. +370 600 43 406, el. p. vaida.strafele@tm.lt

Reda Gabrilavičiūtė, mob. tel. +370 671 85588, el. p. reda.gabrilaviciute@tm.lt

Livija Audiejaitienė, mob. tel. +370 614 31 340, el. p. livija.audiejaitiene@tm.lt